

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS DĖL UŽKREČIAMOSIOS LIGOS ŽIDINIO IR PROTRŪKIO EPIDEMIOLOGINĖS DIAGNOSTIKOS IR KONTROLĖS TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO

2016 m. spalio 7 d. Nr. V-1159

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 25 straipsnio 7 dalies 4 punktu ir siekdamas gerinti užkrečiamųjų ligų epidemiologinę priežiūrą ir kontrolę:

1. T v i r t i n u Užkrečiamosios ligos židinio ir protrūkio epidemiologinės diagnostikos ir kontrolės tvarkos aprašą (pridedama).

2. P r i p a ž į s t u netekusiu galios Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1998 m. spalio 23 d. įsakymą Nr. 614 „Dėl Užkrečiamųjų ligų epidemiologinės priežiūros organizavimo tvarkos patvirtinimo“.

3. N u s t a t a u, kad:

3.1. Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos užkrečiamųjų ligų epidemiologinės priežiūros ir imunoprofilaktikos kontrolę asmens sveikatos priežiūros įstaigose vykdo vadovaudamasis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 28 d. įsakymo Nr. V-946 „Dėl Tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės reglamento patvirtinimo“ nuostatomis;

3.2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymuose nuoroda į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1998 m. spalio 23 d. įsakymą Nr. 614 „Dėl Užkrečiamųjų ligų epidemiologinės priežiūros organizavimo tvarkos patvirtinimo“ reiškia nuorodą į šį įsakymą.

4. P a v e d u šio įsakymo vykdymą kontroliuoti viceministrui pagal veiklos sritį.

Krašto apsaugos ministras,
pavadojujantis sveikatos apsaugos ministrą

Juozas Olekas

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
sveikatos apsaugos ministro
2016 m. spalio 7 d. įsakymu Nr. V-
1159

UŽKREČIAMOSIOS LIGOS ŽIDINIO IR PROTRŪKIO EPIDEMIOLOGINĖS DIAGNOSTIKOS IR KONTROLĖS TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Užkrečiamosios ligos židinio ir protrūkio epidemiologinės diagnostikos ir kontrolės tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – NVSC) funkcijas ir veiksmus, atliekant užkrečiamosios ligos židinio ir protrūkio epidemiologinę diagnostiką ir kontrolę.

2. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos ir jų apibrėžtys:

2.1. **Infekcijos šaltinis** – konkretus gyvas organizmas (žmogaus arba gyvūno) arba konkreti išorinės aplinkos vieta, kurioje užkrečiamosios ligos sukėlėjas natūraliomis sąlygomis dauginasi, kaupiasi ir iš kur per atitinkamus mechanizmus įvyksta žmonių užkrėtimas.

2.2. **Užkrečiamosios ligos židinio ir protrūkio kontrolė** – priemonių visuma, taikoma siekiant valdyti užkrečiamosios ligos židinio plitimą bei likviduoti užkrečiamosios ligos protrūkį.

2.3. Kitos Tvarkos apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos maisto įstatyme ir Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme.

3. Vykdam užkrečiamosios ligos židinio ir protrūkio epidemiologinę diagnostiką ir kontrolę vadovaujamosi Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymais ir kitais užkrečiamųjų ligų epidemiologinę priežiūrą ir kontrolę reglamentuojančiais teisės aktais bei Tvarkos aprašu.

4. Tvarkos aprašo 2–7 priedai (toliau – dokumentai) pildomi aiškiai, glaustai, logiškai, suprantamai.

5. Dokumentuose pirmą kartą minimas norminio teisės akto pavadinimas negali būti trumpinamas, dokumentai surašomi vartojant teisės aktuose vartojamas sąvokas ir formuluotes. Dokumentų vienas egzempliorius saugomas NVSC. Asmens, turėjusio sąlytį su užkrečiamąja liga, siuntimas pas šeimos gydytoją (2 priedas), Siuntimo atlikti laboratorinį tyrimą dėl užkrečiamosios ligos ir tyrimo rezultatų lapas (4 priedas) pildomi dviem egzemplioriais, vienas egzempliorius atiduodamas ligoniui, asmeniui, įtariamam, kad serga, turėjusiam sąlytį ar sukėlėjų nešiotojui. Asmenų, turėjusių sąlytį su užkrečiamąja liga, registracijos lapas (3 priedas) pildomas vienu egzemplioriumi. Sąlytį su užkrečiamąja liga turėjusių asmenų, kuriems atliekami laboratoriniai tyrimai, registracijos lapas (5 priedas) pildomas dviem egzemplioriais, vienas egzempliorius atiduodamas (į rankas arba faksu) Nacionalinei visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijai ne vėliau kaip per 1 darbo dieną nuo jo užpildymo. Pavedimas atlikti užkrečiamosios ligos epidemiologinę diagnostiką (7 priedas) pildomas vienu egzemplioriumi, Užkrečiamosios ligos židinio epidemiologinės diagnostikos aktas (6 priedas) pildomas dviem egzemplioriais, vienas egzempliorius atiduodamas įstaigos, kurioje atliekama epidemiologinė diagnostika, vadovui arba jo įgaliotam atstovui ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo jo užpildymo.

II SKYRIUS

UŽKREČIAMOSIOS LIGOS ŽIDINIO IR PROTRŪKIO EPIDEMIOLOGINĖS DIAGNOSTIKOS IR KONTROLĖS ORGANIZAVIMAS

6. NVSC Pranešimą apie nustatytą (įtariamą) susirgimą (forma

Nr. 058-089-151/a) per 24 val. nuo jo gavimo užregistruoja Užkrečiamųjų ligų ir jų sukėlėjų valstybės informacinėje sistemoje ir Infekcinių susirgimų apskaitos žurnale (forma Nr. 060/a) teisės aktų nustatyta tvarka. NVSC Infekcinių susirgimų apskaitos žurnale (forma Nr. 60/a) prie kiekvieno užkrečiamosios ligos registruoto atvejo arba atskirame žurnale nurodo, kam (specialisto pareigos, vardas, pavardė) pavesta atlikti užkrečiamosios ligos židinio (atvejo) epidemiologinę diagnostiką ir kontrolę.

7. Jei užkrečiamosios ligos židinio ir protrūkio epidemiologinę diagnostiką ir kontrolę atliekami švietimo, asmens sveikatos priežiūros įstaigose, kitose įstaigose, užkrečiamosios ligos židinio ir protrūkio epidemiologinę diagnostiką ir kontrolę vykdančias NVSC specialistas privalo turėti Pavedimą atlikti užkrečiamosios ligos epidemiologinę diagnostiką (7 priedas), pasirašytą NVSC vadovo ar jo įgalioto asmens.

8. Kiekvieno užkrečiamosios ligos židinio ir protrūkio švietimo, asmens sveikatos priežiūros įstaigose, kitose įstaigose epidemiologinei diagnostikai atlikti ir kontroliuoti išrašomas atskiras pavedimas.

III SKYRIUS

UŽKREČIAMOSIOS LIGOS ŽIDINIO EPIDEMIOLOGINĖ DIAGNOSTIKA

9. Užkrečiamosios ligos židinio epidemiologinę diagnostiką NVSC pradeda nedelsiant, tą pačią darbo dieną, NVSC užregistravus Pranešimą apie nustatytą (įtariamą) susirgimą (forma Nr. 058-089-151/a) Užkrečiamųjų ligų ir jų sukėlėjų valstybės informacinėje sistemoje, nesant galimybės – ne vėliau kaip per 72 val. nuo šio pranešimo gavimo.

10. Užkrečiamosios ligos židinio epidemiologinę diagnostiką NVSC atlieka visada, kai ligonis hospitalizuotas, mirties nuo užkrečiamosios ligos atveju ir jei įtariama, kad kilo užkrečiamosios ligos protrūkis. Kitais atvejais užkrečiamosios ligos židinio epidemiologinę diagnostiką NVSC atlieka vadovaujantis Užkrečiamosios ligos židinio epidemiologinės diagnostikos atlikimo kriterijais (1 priedas).

11. Užkrečiamųjų ligų židinio epidemiologinės diagnostikos metu surenkami ir vertinami duomenys apie asmenį, įtariamą, kad serga, susirgimo, tikėtino užsikrėtimo, kreipimosi į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, diagnozės nustatymo ir hospitalizavimo laiką, galutinės diagnozės nustatymą, laboratorinį patvirtinimą, užkrečiamosios ligos sukėlėją, klinikinį ligos pasireiškimą, ligos baigtį, atvejo atsiradimo aplinkybes (infekcijos šaltinį, infekcijos perdavimo veiksnius, kitus ligos rizikos faktorius, sąsajas su kitais užkrečiamųjų ligų židiniais (atvejais), skiepavimo būklę (priklausomai nuo ligos).

12. Pagal užkrečiamosios ligos židinio epidemiologinės diagnostikos rezultatus pildomos pranešimų apie užkrečiamąsias ligas formos, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. V-414 „Dėl Pranešimų apie užkrečiamąsias ligas ir jų sukėlėjus formų patvirtinimo“. Jei švietimo, asmens sveikatos priežiūros įstaigose, kitose įstaigose atliekama užkrečiamosios ligos židinio epidemiologinė diagnostika, pildomas Užkrečiamosios ligos židinio epidemiologinės diagnostikos aktas (6 priedas).

IV SKYRIUS

UŽKREČIAMOSIOS LIGOS PROTRŪKIO EPIDEMIOLOGINĖ DIAGNOSTIKA

13. Įtarus ir (ar) nustačius užkrečiamosios ligos protrūkį, NVSC atlieka užkrečiamosios ligos protrūkio epidemiologinę diagnostiką.

14. Užkrečiamosios ligos protrūkis nustatomas įvertinus užkrečiamųjų ligų epidemiologinės priežiūros bei užkrečiamųjų ligų židinių (atvejų) epidemiologinės diagnostikos duomenis.

15. Pagrindiniai užkrečiamosios ligos protrūkio epidemiologinės diagnostikos etapai:

15.1. užkrečiamosios ligos protrūkio egzistavimo patvirtinimas;

15.2. užkrečiamosios ligos protrūkio atvejo apibrėžimo nustatymas;

15.3. užkrečiamosios ligos protrūkio atvejų išaiškinimas;

15.4. užkrečiamosios ligos protrūkio aprašomoji duomenų analizė pagal laiką, vietą ir asmenį;

15.5. užkrečiamosios ligos protrūkio atsiradimo aiškinamosios hipotezės (toliau – hipotezė) sukūrimas;

15.6. hipotezės patikrinimas (hipotezei patikrinti atliekami analitiniai epidemiologiniai tyrimai (kohortinis arba atvejis-kontrolė);

15.7. hipotezės palyginimas su kitais tyrimų duomenimis ir rezultatais (laboratoriniais aplinkos, maisto tyrimais, maisto tvarkymo subjekto įvertinimo duomenimis ir kt.);

15.8. užkrečiamosios ligos protrūkio lokalizavimo ir likvidavimo priemonių organizavimas ir įgyvendinimas;

15.9. informacijos teikimas suinteresuotiems asmenims;

15.10. užkrečiamosios ligos protrūkio aprašymo teikimas Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai (jei protrūkis susijęs su maisto tvarkymo subjektu) ir Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centrai ne vėliau, kaip per 10 darbo dienų po protrūkio pabaigos.

16. Užkrečiamosios ligos protrūkio epidemiologinė diagnostika atliekama bendradarbiaujant su Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba, savivaldybių administracijomis, asmens sveikatos priežiūros, švietimo ir kitomis įstaigomis. Ėminiai ar sukėlėjų kultūros sukėlėjams identifikuoti ir tipuoti siunčiami į Nacionalinę visuomenės sveikatos priežiūros laboratoriją, vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. gegužės 21 d. įsakymo Nr. V-385 „Dėl Patogeninių bakterijų, nustatytų asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų laboratorijose, identifikavimo ir tipavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nuostatomis.

17. Lokalizuojant ir likviduojant užkrečiamosios ligos protrūkį taikomos kontrolės priemonės, nurodytos Tvarkos aprašo V skyriuje.

V SKYRIUS

UŽKREČIAMOSIOS LIGOS ŽIDINIO IR PROTRŪKIO KONTROLĖS PRIEMONĖS

18. Pagal surinktus užkrečiamosios ligos židinio ar protrūkio epidemiologinės diagnostikos metu duomenis įvertinęs užkrečiamosios ligos galimybę plisti, atsižvelgiant į užkrečiamosios ligos epidemiologinius ypatumus ir užkrečiamosios ligos kontrolės principus, NVSC taiko šias užkrečiamosios ligos židinio ir (ar) protrūkio kontrolės priemones:

18.1. išaiškina asmenis, turėjusius sąlytį ir sudaro jų sąrašą (3 priedas);

18.2. organizuoja asmenų, turėjusių sąlytį, stebėjimą, laboratorinį ištyrimą, chemoprofilaktiką, imunoprofilaktiką, išrašant Asmens, turėjusio sąlytį, siuntimą pas šeimos gydytoją (2 priedas). Jei taikomas asmenų, turėjusių sąlytį, sveikatos būklės stebėjimas, pasibaigus stebėjimo laikotarpiui NVSC Asmenų, turėjusių sąlytį su užkrečiamąja liga, registracijos lape (3 priedas) pažymi stebėjimo baigtį. Jei teritorijoje, kurioje atliekama užkrečiamosios ligos židinio epidemiologinė diagnostika, yra laboratorija, kurioje atliekami asmenų, turėjusių sąlytį, laboratoriniai tyrimai, atsižvelgiant į užkrečiamosios ligos epidemiologinės diagnostikos duomenis, NVSC pildo Siuntimo atlikti laboratorinį tyrimą dėl užkrečiamosios ligos ir tyrimo rezultatų lapą (4 priedas);

18.3. atliekant užkrečiamosios ligos protrūkio epidemiologinę diagnostiką, jei atliekami laboratoriniai tyrimai asmenims, turėjusiems sąlytį (išskyrus Tvarkos aprašo 18.2 papunktyje nurodytą atvejį), užpildo Sąlytį su užkrečiamąja liga turėjusių asmenų, kuriems atliekami laboratoriniai tyrimai, registracijos lapą (5 priedas) ir pateikia Nacionalinei visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijai, kuri atlieka tyrimus ir apie jų rezultatus ne vėliau kaip per 24 val. nuo tyrimo rezultatų paaiškėjimo raštu (elektroniniu paštu arba faksu) informuoja NVSC;

18.4. taiko kitas reikiamas teisės aktuose numatytas užkrečiamosios ligos židinio ir (ar) protrūkio kontrolės priemonės (atliekant užkrečiamosios ligos židinio, protrūkio epidemiologinę diagnostiką švietimo, asmens sveikatos priežiūros įstaigose, kitose įstaigose, NVSC tokias priemones nurodo Užkrečiamosios ligos židinio epidemiologinės diagnostikos akte (6 priedas).
